

Nr 328.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 18 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

1:o

att ett i statsrådsprotokollet omförmält område må från förra länsmansbostället 1 mantal Grillby nr 3 i Villberga socken av Uppsala län försäljas till Uppsala läns lautmäns centralförening mot en köpeskilling av 3,000 kronor samt under villkor i övrigt

att köpeskillingen senast å tillträdesdagen inbetalas till länsstyrelsen i länet;

att föreningen skall, där så från kronans sida påfordras, uppföra och för framtiden underhålla stängsel i områdets gräns emot kronans mark; samt

att föreningen skall ensam vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

2:o

att lägenheten Nybygget må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Grinneby nr 2 Västergården i Konungsunds socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grun-

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 291 häft. (Nr 328.)

der för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för lägenhetens innehavare till fri utfartsväg över stamhemmanet;

3:o

att två i statsrådsprotokollet närmare angivna områden om tillhoppa 11.02 hektar må från hemmanen $\frac{1}{4}$ mantal Stuveryd nr 2 och $\frac{1}{2}$ mantal Lövshult nr 1 under Bruzaholms kronopark i Hults socken av Jönköpings län försäljas till aktiebolaget Metallduk, Bruzholm, för en köpeskillning av 15,000 kronor samt under villkor i övrigt

att områdena tillträdas vid köpets avslutande, då köpeskillingen kontant erlägges till länsstyrelsen i länet;

att ett i statsrådsprotokollet omförmält arrendekontrakt om viss del av det mindre området skall så snart köpet avslutats upphöra att äga tillämpning;

att fri väg över det större området förbehålles såväl kronan och köpare av kronans virke med mera för transport av virke och andra effekter som ock å kronoparken boende, samt

att bolaget vidkännes alla med områdenas frånskiljande från stamhemmanen och med lagfart å fånget förenade kostnader;

4:o

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Ryd nr 1 i Virestads socken av Kronobergs län blivit genom ägostyckning fördelad i fem lotter i huvudsaklig överensstämmelse med ett av vederbörande uppskattningsmän upprättat, i statsrådsprotokollet omförmält förslag, de med litt. A¹, A², C och D betecknade lotterna må var för sig med i samma protokoll angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för arrendatorn Peter Johannesson att erhålla hembud å lotten litt. A¹ samt med förbehåll, att till försäljning särskilt för sig utstämplad skog å lotterna litt. C och D ej ingår i försäljningen av dessa lotter samt att köpare av samma skog må äga att inom den 1 maj 1921 utan ersättning till lotternas köpare avverka densamma och avforsla virket;

5:o

att en i statsrådsprotokollet omförmäld lägenhet må från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Öllsjö nr 7 i Skepparslövs socken av Kristian-

stads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar, med rätt för Nils Rasmusson att er-hålla hembud å densamma;

6:o

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Gulastorp nr 4 och 5 i Igna-berga socken av Kristianstads län undergått ägostyckning i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, i statsråds-protokollet omförmälda sju lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

7:o

att från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Arkelstorp nr 1 i Oppmanna socken i Kristianstads län må försäljas

dels lägenheterna litt. A—P och R—V var för sig med i stats-rådsprotokollet angivet område enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels lägenheten litt. Q med i samma protokoll angivet område till Arkelstorps brunnsaktiebolag för en köpeskilling av 500 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet och med skyldig-het för bolaget såväl att bestrida kostnaderna för lägenhetens avskil-jande och lagfart å fånget som ock att uppsätta och underhålla stängsel i gränsen mot kronans mark;

dels ock området litt. Z till Kristianstad—Hässleholms järnvägs-aktiebolag mot en köpeskilling av 112 kronor samt i övrigt under ena-handa villkor, som angivits beträffande lägenheten litt. Q;

8:o

att i statsrådsprotokollet omförmälda elva lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Årup nr 1 och $\frac{1}{3}$ mantal Billeberga nr 1 med därunder lydande lägenheten Röamölla nr 1, ett kvarntorp med kvarn, allt i Billeberga socken av Malmöhus län, försäljas enligt gällande grunder för upp-låtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med iakttagande därvid att en var av de tre lägenheter, som äro betecknade med ägo-

figurerna nr 27, 28 och 29 å den i ärendet företedda kartan, tillägges del av ägofiguren nr 94 på sätt domänintendenten må bestämma och att köpeskillingen för en var av dessa lägenheter ökas med ett belopp, som efter ett pris av 67 öre per kvadratmeter av det tillagda området belöper på lägenheten;

9:0

dels att lägenheterna litt. A—E, G—Q och S må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område — varvid ägofiguren nr 5 genom en med dess södra gräns parallell linje uppdelas med hälften på vardera lägenheten litt. N och O — från kronoegendomen 1 mantal Valsta nr 4 i Askers socken av Örebro län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels att lägenheterna litt. F och R må försäljas, litt. F till fabrikören Axel Berg och litt. R till Stora Mellösa kommun, mot köpeskillingar, som beträffande vardera lägenheten på köparens bekostnad bestämmas av tre gode män, av vilka länsstyrelsen i länet och köparen var för sig utse en och domaren i orten den tredje, med iakttagande att köpeskillingarna ej må sättas lägre än till 2,130 kronor för lägenheten litt. F och till 3,575 kronor för lägenheten litt. R, samt under villkor att köpeskillingarna erläggas till länsstyrelsen i länet kontant vid tillträdet, att köparna ensamma vidkännas de med områdenas avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader samt att Lovisa Larsson skall äga att under sin återstående livstid bebo den på lägenheten litt. R belägna henne tillhöriga stuga;

dels att till ägaren av Mörby gård må försäljas den å stadsingenjören Karl Davidsons styckningsplan utmärkta, i statsrådsprotokollet angivna mark mot en köpeskillning av 132 kronor att till länsstyrelsen erläggas kontant vid tillträdet samt under villkor att köparen ensam vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader samt att området upplåtes till allmänt begagnande som väg;

dels ock att kronans andel i den i statsrådsprotokollet omförmälda bysamfällighet må till samfällighetens nuvarande innehavare försäljas mot en efter minst 25 öre för kvadratmeter av samfällighetens mark bestämd köpeskillning, vilken skall till länsstyrelsen erläggas vid tillträdet, samt under villkor att kronan icke behöver vidkännas någon kostnad för områdets avskiljande och lagfart å fången; samt

10:o

att lägenheterna Eriksberg, Viktorsberg, Nyberg nr 1 och Nyberg nr 2 må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bärby nr 1 i Simtuna socken av Västmanlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavaren av lägenheten Nyberg nr 2 till fri utfartsväg över lägenheten Nyberg nr 1.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

---

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
              SCHOTTE,
              PETRÉN,
              NILSON,
              LÖFGREN,
              friherre PALMSTIERNA,
              RYDÉN,
              UNDÉN,
              THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från dylika egendomar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande:

1:o.

[1.] Den 12 mars 1918 förordnade Kungl. Maj:t, att länsmansbostället
Grillby nr 3 i Villberga socken av Uppsala län skulle indragas
i Uppsala län till statsverket från och med den 14 i samma månad. Sedermera har
bostället genom domänstyrelsens försorg utarrenderats för arrendeåret
1918—1919 mot en arrendeavgift av 910 kronor och för arrendeåret
1919—1920 mot en arrendeavgäld av 1,950 kronor.

Egendomen, som är belägen vid Grillby järnvägsstation, har en areal av 61.171 hektar, därav 49.851 hektar tomt och åker, 0.166 hektar äng, 7.705 hektar avrösningsjord och 3.449 hektar impediment.

Å det område, som å en av distriktslantmätaren M. Mörtsell år 1918 över egendomen upprättad karta betecknats med litt. a och utmärkts med röda gränslinjer, har Uppsala läns lantmäns centralförening uppfört ett spannmålmagasin, och har centralföreningen anhållit, att för sin verksamhet få förvärva nämnda område, som innehåller en areal av 0.126 hektar. Enär området i fråga vore väl behöfligt för föreningen hava uppskattningsmännen föreslagit, att området måtte från egendomen avsöndras och till föreningen försälas för en köpeskilling, motsvarande det området åsatta saluvärde, 3,000 kronor. Då i övrigt icke för närvarande någon efterfrågan å tomter förelåge, borde styckning eller avsöndring av mark från egendomen enligt uppskattningsmännens förmenande ej äga rum utöver vad sålunda föreslagits.

Länsstyrelsen i länet och domänstyrelsen hava icke haft något att erinra mot förslaget.

Jag biträder även förslaget om försäljning av ifrågavarande område och hemställer, att Eders Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande område må från förra länsmansbostället 1 mantal Grillby nr 3 i Villberga socken av Uppsala län försälas till Uppsala läns lantmäns centralförening mot en köpeskilling av 3,000 kronor samt under villkor i övrigt

att köpeskillingen senast å tillträdesdagen inbetalas till länsstyrelsen i länet;

att föreningen skall, där så från kronans sida påfordras, uppföra och för framtiden underhålla stängsel i områdets gräns emot kronans mark; samt

att föreningen skall ensam vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader.

2:o.

Kronoegendomen 1 mantal Grinneby nr 2 Västergården i Konungunds socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars

[2.]
Grinneby nr
2 i Östergöt-
lands län.

1921 mot ett årligt arrende av 700 kronor. Ifrågavarande egendom, som är belägen 15 kilometer från Söderköping och 1 kilometer från Åsvittinge järnvägsstation, innehåller en areal av 59.134 hektar, därav 29.799 hektar åker, 0.917 hektar äng, 27.257 hektar avrösningsjord och 1.161 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lägenheten Nybygget, som å en av t. f. distriktslantmätaren Frithiof Engström år 1917 upprättad karta betecknats med ägofigurerna 128, av 129, av 130 och av 131 och innehåller 0.703 hektar, därav 0.610 hektar tomt och åker och 0.093 hektar avrösningsjord, samt är bebyggd med stuga och ladugård tillhöriga lägenhetens innehavare, måtte försälgas för ett pris av 655 kronor, vartill lägenheten saluvärderats; och borde vid försäljning fri utfartsväg över stamhemmanet tillförsäkras lägenheten.

Länsstyrelsen i länet, överjägmästaren i östra distriktet samt domänstyrelsen hava tillstyrkt detta förslag.

Även jag biträder förslaget och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande lägenhet må från kronoegendomen 1 mantal Grinneby nr 2 Västergården i Konungunds socken av Östergötlands län försälgas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för lägenhetens innehavare till fri utfartsväg över stamhemmanet.

3:o.

[3.]
Bruzaholms
kronopark i
Jönköpings
län.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har aktiebolaget Metallduk anhållit att för erhållande av tomtmark för uppförande av arbetarbostäder till sina anläggningar vid Bruzaholm få förvärva två områden från kronoparken Bruzaholm i Jönköpings län.

Domänstyrelsen har den 20 februari 1919 avgivit utlåtande häröver och därvid överlämnat yttranden från vederbörande jägmästare och överjägmästaren i Smålands distrikt ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar och kartor.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Det större området, som utgöres av kuperad, med 20—40-årig, något lövblandad barrskog beväxt skogsmark, är beläget i södra delen av kronoparken Bruzaholms norra block, utmed allmän landsväg och järn-

vägen Nässjö—Oskarshamn, vilka här bilda kronoparkens gräns. Ytvidden uppgår till 10.34 hektar.

Det mindre området, vars ytvidd uppgår till 0.68 hektar, är beläget i sydöstra hörnet av nyssnämnda block. Härav arrenderar sökande bolaget enligt för tiden 14 mars 1912—14 mars 1932 gällande arrendekontrakt ett tomtområde av 0.33 hektar. Härpå har bolaget låtit uppföra bostadshus för arbetare.

Det större området tillhör hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Stuveryd nr 2 och det mindre hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Lövshult nr 1, båda i Hults socken och båda inköpta till kronopark jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 24 januari 1890.

Överjägmästaren har värderat områdena på följande sätt:

11.02 hektar tomtområde à 1,000 kronor	11,020 kronor
60.20 kubikmeter timmerskog à 30 kronor	1,806 »
128.00 » props och pappersskog à 15 kronor	1,920 »
266.61 » vedvirke à 8 kronor	2,133 »

Summa 16,879 kronor.

Överjägmästaren har anfört, att bolaget ingalunda saknade utrymme å egen mark för uppförande av nödiga arbetarbostäder, varför han med hänsyn till den försämring, kronoparkens ägofigur enligt hans mening skulle undergå genom avskiljande av det större området, avstyrkte bifall till framställningen i vad densamma avsåge detta område. Däremot har han tillstyrkt försäljning till bolaget av det mindre området, därå bolaget redan uppfört bostadshus för arbetare.

Satt i tillfälle att avgiva yttrande med anledning härav har bolaget med bifogande av intyg anfört, att den i bolagets ägo redan varande jord, varå bostäder kunde uppföras, utgjordes av åker, som mer än väl behövdes till lantbrukets behov och till potatisland åt bolagets arbetare, ävensom att vid avslag å framställningen den av bolaget uppgjorda byggnadsplanen skulle förryckas.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande anfört, bland annat, följande.

Mot överjägmästarens värdering hade domänstyrelsen ej annat att erinra, än att de skogen åsatta värdena syntes väl höga och skäligen borde nedsättas till 20 kronor för timmer, 12 kronor för props och pappersved samt 4 kronor för ved, allt per kubikmeter. Skogsvärdet bleve då 3,806 kronor och sammanlagda värdet 14,826 kronor, vilket emellertid torde böra avjämnas till 15,000 kronor. Ifrågavarande områden kunde enligt styrelsens mening utan nämnvärd olägenhet från-

skiljas kronoparken Bruzaholm, och styrelsen tvekade därför ej att tillstyrka bifall till ansökningen. Viss vägrätt över det större området borde förbehållas.

Departements-
chefen.

Då de av bolaget anförda skälen för framställningen synas mig beaktansvärda och då domänstyrelsen ansett områdenas fränskiljande ej skola bliva till olägenhet för kronoparken samt tillstyrkt framställningen, anser jag mig även kunna förorda densamma.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande två områden om tillhopa 11.02 hektar må från hemmanen $\frac{1}{4}$ mantal Stuveryd nr 2 och $\frac{1}{2}$ mantal Lövshult nr 1 under Bruzaholms kronopark i Hults socken av Jönköpings län försäljas till aktiebolaget Metallduk, Bruzaholm, för en köpeskillning av 15,000 kronor samt under villkor i övrigt

att områdena tillträdas vid köpets avslutande, då köpeskillingen kontant erlägges till länsstyrelsen i länet;

att ovanberörda arrendekontrakt om viss del av det mindre området skall så snart köpet avslutats upphöra att äga tillämpning;

att fri väg över det större området förbehålles såväl kronan och köpare av kronans virke med mera för transport av virke och andra effekter som ock å kronoparken boende, samt

att bolaget vidkännes alla med områdenas fränskiljande från stamhemmanen och med lagfart å fänget förenade kostnader.

4:o.

[4.]
Ryd nr 1 i
Kronobergs
län.

Kronoegendomen 1 mantal Ryd nr 1 i Virestads socken av Kronobergs län är utarrenderad till den 14 mars 1920 mot ett årligt arrende av 656 kronor. Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Eneyrda och 8 kilometer från Liatorps järnvägsstationer, har, fördelad i två skiften, en areal av 251.142 hektar, därav 43.535 hektar åker, 25.858 hektar äng, 181.109 hektar skogs- och betesmark samt 0.640 hektar impediment.

Å egendomen finnas tre med kronan tillhöriga hus försedda torp, Anelund, Stenseryd och Björkelund.

Egendomens åbyggnad befinner sig i gott stånd med undantag av ladugårdsbyggnaden, som behöver nybyggas.

Uppskattningsmännen hava under hänvisning till en av extra lantmätaren G. Norlin år 1916 upprättad karta över egendomen föreslagit, att följande områden av egendomen måtte försäljas och upplåtas till egna hem nämligen:

Litt. å kartan	Ägofigurer å kartan	Areal hektar	Saluvärde	
			kronor	därav för växande skog kronor
A ¹	1—9, 9 a, 10—25, 27, 28, av 38 a, 43—60, 70, av 71	54.974	15,280	6,336
A ²	26, 29—38, av 38 a, 39—42, 61—69, av 71	42.546	9,415	3,775
C	73—85 a, 86—102	26.425	9,430	5,986
D	103—122	20.677	12,320	10,059

Lotten litt. A¹, varå egendomens åbyggnad är belägen, har föreslagits att hembjudas egendomens nuvarande arrendator, Peter Johanneson, vilken tillsammans med sin fader innehaft arrendet av egendomen över tjugu år och därunder uppodlat till egendomen hörande mossar, nybyggt stall och vagnbod, väl skött skogen och jordbruket samt underhållit åbyggnaden väl.

Lotterna litt. C, Stenseryd, och litt. D, Anelund, borde hembjudas deras nuvarande innehavare.

Vad den återstående delen av egendomen med torpet Björkelund, å kartan betecknad med litt. B, beträffar, hava uppskattningsmännen hemställt, att samma del måtte bibehållas i kronans ägo för att bilda kronopark.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har ej haft annat att erinra mot uppskattningsmännens förslag, än att han avstyrkt, att nuvarande arrendatorn skulle erhålla hembuds rätt vid försäljningen av lotten litt. A¹, enär denne låtit komma sig till last försummelse att kontraktsevenligt svara för egendomens hela utskyldsbelopp och densamma åvilande vägunderhåll in natura. Överjägmästaren har vidare ansett, att jägmästaren uppskattat värdena av å de särskilda salulotterna befintligt timmer väl lågt, samt för sin del beräknat samma värden å lotten litt. A¹ till 7,403

kronor, litt. A² till 4,808 kronor, litt. C till 8,253 kronor och litt. D till 13,475 kronor, i följd varav saluvärdena skulle komma att i jämnade tal utgöra, för lotten litt. A¹ 16,350 kronor, litt. A² 10,450 kronor, litt. C 11,700 kronor och litt. D 15,750 kronor.

Jämväl länsstyrelsen har biträtt det uppgjorda förslaget. Vad beträffade det av uppskattningsmännen förordade hembud för egendomens arrendator vid försäljningen av lotten litt. A¹ har länsstyrelsen med betonande att, såsom i uppskattningsinstrumentet uppgivits, arrendatorn och hans fader före honom i sammanlagt över tjugu år innehaft arrendet samt fullgjort stora odlingar och nybyggnader å egendomen och väl hävdad densamma, framhållit, att vid sådant förhållande vad överjägmästaren anfört icke borde utgöra lagligt hinder för tillämpande vid försäljningen av 8:de punkten i kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar.

Sedermåra har viss skog utstämplat å lotterna litt. C och D att försäljas före den ifrågasatta upplåtelsen av desamma. Den därefter kvarvarande skogens värde har av överjägmästaren uppskattats till å lotten litt. C 1,550 kronor och å lotten litt. D 5,025 kronor, i följd varav saluvärdena å dessa lotter skulle komma att utgöra för litt. C 5,000 kronor och för litt. D 7,300 kronor. Vid lotternas försäljning borde förbehåll göras om rätt för köpare av det sålunda utstämplade virket att till den 1 maj 1921 få från lotterna avforsla samma virke.

Domänstyrelsen har förordat det uppgjorda förslaget till egendomens disposition. Mot de åsatta saluvärdena, sådana de senast av överjägmästaren föreslagits, har styrelsen ej haft något att erinra. I likhet med uppskattningsmännen och länsstyrelsen har domänstyrelsen ansett lotten litt. A¹ böra hembjudas egendomens arrendator Peter Johannesson.

*Departements
chefen.*

Saluvärdena å ifrågavarande lotter kunna synas vara lågt upptagna, men då uppskattningsmännen anfört, att åkern består av i högsta grad stenbunden sandmylla, synes någon förhöjning av desamma icke tillrådlig.

I likhet med länsstyrelsen och domänstyrelsen anser jag, att nuvarande arrendatorn bör beredas tillfälle att förvärva det med A¹ be-tecknade området.

Beträffande dispositionen av det område, som föreslagits att bibehållas i kronans ägo, torde jag framdeles få underställa ärendet i denna del Eders Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Ryd nr 1 i Viarestads socken av Kronobergs län blivit genom ägostyckning fördelad i fem lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag, de med litt. A¹, A², C och D betecknade lotterna må var för sig med ovan angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för arrendatoru Peter Johannesson att erhålla hembud å lotten litt. A¹ samt med förbehåll, att till försäljning särskilt för sig utstämplad skog å lotterna litt. C och D ej ingår i försäljningen av dessa lotter samt att köpare av samma skog må äga att inom den 1 maj 1921 utan ersättning till lotternas köpare avverka densamma och avforsla virket.

5:o.

Genom brev den 12 mars 1918 förordnade Kungl. Maj:t, att det länsmannen i Vä distrikt av Kristianstads län på lön anslagna bostället $\frac{1}{2}$ mantal Öllsjö nr 7 i Skepparslövs socken skulle från och med den 14 mars nämnda år indragas till statsverket.

[5.]
Öllsjö nr 7 i
Kristianstads
län.

Genom domänstyrelsens försorg har egendomen utarrenderats för tiden till den 14 mars 1920 för 1,250 kronor om året.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Kristianstad och består av ett sammanhängande skifte, omfattar en areal av 31.812 hektar, därav 28.973 hektar åker 2.164 hektar ängsmark och 0.675 hektar impediment.

Vid år 1918 hållen arrende- och saluvärdering å egendomen hava uppskattningsmännen föreslagit, att ett obebyggt område, å en av t. f. extra lantmätaren Skiöld von Otter år 1918 upprättad karta över egendomen betecknat med ägofigurerna nr 62—65 med en ytvidd av 0.283 hektar, måtte för en köpeskillning av 150 kronor försäljas till Nils Rasmusson, vilken för närvarande brukade detsamma.

Länsstyrelsen i länet, överjägmästaren i södra distriktet samt domänstyrelsen hava tillstyrkt bifall till uppskattningsmännens förslag.

Departements-
chefen.

Även jag biträder förslaget och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda lägenhet må från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Öllsjö nr 7 i Skepparslövs socken av Kristianstads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för Nils Rasmusson att erhålla hembud å densamma.

6:o.

[6.]
Gulastorp nr
4 och 5 i
Kristianstads
län.

Kronoegendomen 1 mantal Gulastorp nr 4 och 5 i Ignaberga socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 1,100 kronor.

Egendomen, som är belägen på ett avstånd av 5 kilometer från Hässleholms stad och Attarps station å Kristianstad—Hässleholms järnväg, består av två hemmansnummer, vardera om $\frac{1}{2}$ mantal. Ågoarealen, utlagd i 6 skiften — inägoskiftet, skogsskiftet, ljungskiftet, två ängskiften och torvjordsskiftet — omfattar 121.565 hektar, därav 59.278 hektar åker, 6.200 hektar äng, 11.242 hektar betesmark, 42.987 hektar avrösningsjord och 1.858 hektar impediment.

Vid en under år 1918 å egendomen verkställd uppskattning för uppgörande av förslag till dess förnyade utarrendering har fråga väckts om försäljning av lägenheter från egendomen.

Uppskattningsmännen hava, under hänvisning till en av extra lantmätaren Axel Sandberg år 1918 kompletterad karta med beskrivning över egendomen, föreslagit,

dels att följande å kartan särskilt betecknade och med röda gränslinjer utmärkta lägenheter med de arealer och de saluvärden, som här nedan angivas, måtte som egna hem till inlösen hembjudas nuvarande innehavarna, vilka vore ägare till å lägenheterna förefintliga byggnader, och vilka hos uppskattningsmännen gjort framställning om lägenheternas förvärvande.

Litt. å kartan	Nuvarande innehavare	Areal hektar	Saluvärde kronor
<i>I. Bostadslägenheter.</i>			
Ab	Per Dahl.....	0.243	300
Bb	Paul Andersson.....	0.271	250
<i>II. Jordbrukslägenheter.</i>			
Ac + Bd	Karl Lundström.....	2.891	1,070
Af + Bf	Nils Haraldson.....	8.737	5,050
Bc	Sven Eliasson.....	1.543	780
Bg	Per Persson.....	4.203	2,500

dels ock att ett område, å kartan betecknat med litt. Ag och litt. Bh samt omfattande en areal av 0.168 hektar landvinning, måtte försäljas utan byggnadsskyldighet för en blivande köpare.

Sistberörda lägenhet har av uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde av 60 kronor, och hava uppskattningsmännen som skäl för försäljningen av området i fråga anført, att detsamma, beläget på ett avstånd av 4 kilometer från huvudgården, vore av ringa värde för brukaren av denna.

Tillika hava uppskattningsmännen, som jämväl hemställt, att tre med litt. Ad, Ae och Be betecknade områden, omfattande en areal av 42.494 hektar, måtte avsättas till kronopark, föreslagit, att för avskiljande av ovanberörda lägenheter ävensom området för kronopark egendomen måtte undergå ägostyckning, därvid varje lägenhet och det till kronopark avsedda området skulle utläggas som särskilda lotter och återstoden av egendomen utgöra en lott.

Länsstyrelsen i länet, överjägmästaren i södra distriktet och domänstyrelsen hava tillstyrkt bifall till uppskattningsmännens förslag.

Även jag biträder detsamma och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Gulastorp nr 4 och 5 i Ignaberga socken av Kristianstads län undergått ägostyckning i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, ovanberörda sju lägenheter må var för sig med ovan angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

7:o.

[7.]
Arkelstorp
nr 1 i Kristi-
anstads län.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Arkelstorp nr 1 i Oppmanna socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1920. Årliga arrendet utgör 1,500 kronor, varjämte Arkelstorps brunnsaktiebolag i avgäld för en lägenhet erlägger 25 kronor, vilken avgäld fördelas lika mellan kronan och arrendatorn.

Egendomen, som är belägen omedelbart intill Arkelstorps station å Kristianstad—Älmhults järnväg, innehåller en areal av 179.208 hektar, därav 42.631 hektar åker, 24.209 hektar ängs- och odlingsmark, 109.647 hektar skogsmark och 2.721 hektar impediment.

Vid en å egendomen under år 1917 verkställd uppskattning för uppgörande av förslag till dess förnyade utarrendering har fråga väckts om försäljning av vissa lägenheter från egendomen.

Uppskattningsmännen hava, under hänvisning till en av t. f. extra lantmätaren Herman Lindahl år 1917 upprättad karta med beskrivning över egendomen föreslagit, att nedan angivna, å kartan särskilt betecknade och med röda gränslinjer utmärkta områden måtte fränskiljas egendomen och försäljas.

Litt. å kartan	A r e a l hektar	Saluvärde kronor	Litt. å kartan	A r e a l hektar	Saluvärde kronor
<i>I. Bostadslägenheter.</i>					
A	0.490	1,016	M	0.282	472
B	0.543	1,590	N	0.356	360
C	0.543	1,034	O	0.287	290
D	0.505	1,190	P	0.399	400
E	0.346	640	Q	0.375	500
F	0.270	410	R	0.363	290
G	0.250	340	<i>II. Jordbrukslägenheter.</i>		
H	0.195	310	S	7.994	6,300
I	0.230	320	T	6.875	4,540
K	0.234	400	U	7.356	2,560
L	0.329	610	V	4.226	1,400

Av dessa områden äro bostadslägenheterna litt. H, P, Q och R samt jordbrukslägenheterna litt. S, T och U bebyggda med lägenhetsinnehavarna tillhöriga hus. Lägenheten litt. Q innehaves av Arkelstorps brunnsaktiebolag, som använder det därå uppförda huset till pen-

sionat. Uppskattningsmännen hava hemställt, att berörda sju lägenheter måtte till lösen hembjudas respektive innehavare.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att ett å kartan med litt. Z betecknat område om 0.112 hektar måtte utan byggnadsskyldighet och mot en köpeskilling av 112 kronor försäljas till Kristianstad—Hässleholms järnvägsaktiebolag, som därom hos dem gjort framställning, enär ifrågakvarande område vore behöfligt för uträtande av en rågång.

Länsstyrelsen i länet har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren i södra distriktet har icke heller haft något att erinra mot förslaget men ansett de av vederbörande jägmästare åsatta grundprisen särskilt å gagnvirke av ek väl låga i förhållande till vid uppskattningsstillfället gällande pris, framför allt beträffande ekar å försäljningstomterna litt. A—E, belägna omedelbart intill järnvägsstationen. Då det emellertid vore antagligt, att blivande köpare såvitt möjligt önskade bevara trädvegetationen å byggnadstomterna, framför allt av ek och bok, har överjägmästaren icke yrkat på någon förhöjning av tomternas föreslagna salupris.

Domänstyrelsen har biträtt uppskattningsmännens förslag och har ej gjort någon erinran mot de föreslagna värdena.

Jag biträder domänstyrelsens förslag, dock med den ändring att brunnsaktiebolaget bör betala lägenheten Q kontant vid tillträdet. Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Arkelstorp nr 1 i Oppmanna socken i Kristianstads län må försäljas
dels lägenheterna litt. A—P och R—V var för sig med ovan angivet område enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels lägenheten litt. Q med ovan angivet område till Arkelstorps brunnsaktiebolag för en köpeskilling av 500 kronor att vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet och med skyldighet såväl att bestrida kostnaderna för lägenhetens avskiljande och lagfart å fänget som ock att uppsätta och underhålla stängsel i gränsen mot kronans mark;

dels ock området litt. Z till Kristianstad—Hässleholms järnvägsaktiebolag mot en köpeskilling av 112 kronor samt i övrigt under enahanda villkor som angivits beträffande lägenheten litt. Q.

8:o.

[8.]
 Årup nr 1 och
 Billeberga
 nr 1 med Röö-
 mölla nr 1 i
 Malmöhus
 län.

Kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Årup nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Billeberga nr 1 med därunder lydande lägenheten Röömölla nr 1, ett kvarntorp med kvarn, allt i Billeberga socken av Malmöhus län, var utarrenderad till den 14 mars 1918 mot ett årligt arrende av 6,700 kronor. Sedermera har egendomen utarrenderats under ytterligare två år till den 14 mars 1920, därvid för sista arrendeåret erhållits ett arrende av 13,700 kronor.

Egendomen, som är belägen invid Billeberga järnvägsstation, har en areal av 198.919 hektar, därav 5.527 hektar tomter och trädgårdar, 173.211 hektar åker, 15.094 hektar ängs- och odlingsmark samt 5.087 hektar impediment.

Under hänvisning till en av distriktslantmätaren Axel Nilsson år 1914 över egendomen upprättad karta hava uppskattningsmännen vid förrättning år 1915 föreslagit, att 18 med innehavarna tillhöriga hus bebyggda lägenheter måtte från egendomen upplätas till egna hem, varjämte det med ägofiguren nr 67 betecknade området, varå en egendomens arrendator tillhörig väderkvarn vore belägen, föreslagits att hembjudas denne.

Ägofiguren nr 94, en trädgård, vilken nu innehades och brukades av fyra lägenhetsinnehavare, borde ej försäljas utan vore beräknad att kvarbliva under huvudgården.

Länsstyrelsen i länet anförde i yttrande över detta förslag den 23 mars 1916, att länsstyrelsen ansåge sig böra i princip tillstyrka upplåtelser till det antal och omfång, förslaget innehölle. Billeberga järnvägsstation utgjorde den punkt å Landskrona—Hälsingborgs järnvägar, varest de båda från nämnda städer utgående linjerna förenade sig och därifrån gemensamt fortsatte österut till Eslöv. Det hade kunnat förväntas, att med hänsyn till läget en livligare efterfrågan på jord av egendomens område skulle yppat sig. Så hade emellertid icke skett, men då kanske i framtiden större behov av tomtplatser kunde framträda, funnes möjligheter att bereda sådana å bland annat de å ägofigurerna nr 32, 35 och 42 betecknade områdena.

Sedermera har domänstyrelsen anmodat länsstyrelsen att avgiva yttrande, huruvida de av riksdagen i dess skrivelse den 29 augusti 1914 angående lägenhetsupplåtelser vid Pålshoda angivna grunder för upplåtelse av lägenheter från kronoegendom kunde vinna tillämpning å denna egendom.

I en till domänstyrelsen insänd skrivelse har vidare kommunal-

nämnden i Billeberga — med förmälan att det alltid varit ett mycket stort hinder för utvecklingen av Billeberga stationssamhälle, att det samma vore helt omgivet av boställsjord, dels prästgårdens jord och dels Årups kronodomän, så att några byggnadstomter eller tomter för industriella anläggningar ej kunnat erhållas i närheten av järnvägsstationen utan byggnadsverksamheten fått placeras på längre avstånd från det samma — förklarar att, då nu kronoegendomen skulle utlämnas till nytt arrende, det skulle vara till stor nytta för sambället, om det område av egendomen, som vore beläget mellan järnvägen i norr och Bråån i söder samt prästgårdens ägor i öster och det avloppsdike i väster, som utginge från järnvägen och löpte jämsides med gårdens ladugård på cirka 11 meters avstånd därifrån, kunde fräuskiljas egendomen i övrigt och utläggas till byggnadstomter, som av staten efter behov kunde försäljas, varigenom enligt nämndens förmenande statskassan skulle komma att tillföras större inkomst från området ifråga än eljest skulle bliva fallet. På området funnes visserligen uppförda två egendomen tillhöriga hus, inredda till bostäder åt gårdens statare, men såge nämnden icke något hinder för, att vid regleringen av området dessa byggnader försåldes såsom egna hem, och borde bostäder åt gårdens statfolk kunna uppföras vid andra sidan om gården.

Med anledning härav har dåvarande domänintendenten upplyst, att Billeberga järnvägsstation anlades redan år 1865 och att sedan dess samhället ej gått vidare framåt i byggnadsväg. Endast några få byggnader funnes vid stationen, därav en på kronans mark. De bostadslägenheter, som för övrigt blivit uppförda av handlande och hantverkare, hade förlagts till kyrkbyn söder om stationen. Vid förberörda uppskattningsförrättning hade samtliga husägare å kronoegendomens mark utmed vägen Billeberga—Norra Möinge ävensom vid järnvägen anhållit att få köpa sina innehavda tomter, vilket av uppskattningsmännen tillstyrkts. Några andra ansökningar om förvärf av byggnadstomter hade vid uppskattningsstillfället ej förelegat och sannolikt vore, att någon efterfrågan ej heller framdeles komme att uppstå, varför domänintendenten för sin del ej ansåge, att riksdagens förberörda grunder vore tillämpliga beträffande denna egendom. Billeberga järnvägsstation låge ej på kronodomänens utan på prästgårdens mark. Det av kommunalnämnden till upplåtelse avsedda området av egendomen syntes domänintendenten ej lämpligt att användas på föreslaget sätt. Att försälja bostadslägenheter så pass nära långsidan av gårdens kostall som 11 meter syntes domänintendenten ej vara välbetänkt; större utrymme kring kostallet vore nödvändigt för rastgångar, rotfruktsstackar o. d. Vidkommande nämndens

förslag att till egna hem försälja gårdens å området i fråga belägna två stathus med tillhörande ekonomibyggnader, vilka uppförts år 1900, ansåge domänintendenten med fästare avseende dels därpå, att till egna hem avsedda hus och jordar städse försåldes till billiga priser, och dels på nuvarande höga byggnadskostnader, detsamma skulle komma att vålla kronan avsevärd förlust. Kommunalnämndens framställning utginge ifrån, att behov av byggnadstomter skulle förefinnas. Domänintendenten hyste en motsatt mening, dels emedan någon industri ej funnes i närheten, dels enär handlande och hantverkare efter järnvägens tillkomst år 1865 redan slagit sig ner i själva kyrkbyn, belägen endast ett par hundra meter från stationen, och dels enär vid arrendeuppskattningen år 1915 — oaktat kungörelse varit utfärdad med innehåll att de, som önskade förvärva tomter därstädes, ägde att därom ingiva ansökan — ej en enda utomstående person gjort anhållan att få köpa någon tomt.

Kronofogden har anfört huvudsakligen följande. Billeberga järnvägsstations fördelaktiga läge hade otvivelaktigt kunnat föranleda till uppkomsten av ett betydande stationssamhälle, jämförligt med både Teckomatorp och Kävinge, därest icke bebyggandet av det ganska stora omkring stationen befintliga området väsentligen hindrats av att marken tillhörde dels ifrågavarande egendom och dels kyrkoherdebostället 1 mantal Billeberga nr 9. Byggnadsverksambeten hade huvudsakligen varit förlagd å enskild mark utanför området, liggande rätt långt därifrån. Stationshuset i Billeberga låge på mark, som exproprierats från omförmälda kyrkoherdeboställe. Detta boställes mark sträckte sig omkring 80 meter västerut från stationshusets västra gavel, varefter kronoegendomens mark vidtogs. Till bebyggande av nämnda del av egendomen ansåge kronofogden böra ifrågakomma samma område som kommunalnämnden i Billeberga föreslagit. Det sålunda angivna området syntes innehålla omkring 6 tunnland. Värdet därav borde enligt kronofogdens förmenande kunna beräknas till 5,000 kronor per tunnland. Å delar av detta område vore belägna dels förenämnda bägge stathus och dels sex hus, tillhöriga enskilda, för vilka vid uppskattningen bostadslägenheter utlagts. Viss till kyrkoherdebostället hörande mark öster om stationshuset ansåge kronofogden vara lämplig att likom kronoegendomens här ovan angivna mark ingå i ett dylikt område. Att med beaktande av de utav riksdagen angivna synpunkter uppgöra förslag till lägenhetsupplåtelse vidkommande de båda här ovan angivna, till varandra gränsande områdena av kronoegendomens och kyrkoherdeboställets mark syntes kronofogden synnerligen önskvärt.

Länsstyrelsen har i utlåtande den 30 oktober 1917, med förmälan

att de av kronofogden och kommunalnämnden till upplåtelse ifrågasatta områdena torde omfatta de å kartan med ägofigurerna nr 30—35 samt 91—94 betecknade markområden, med stöd av vad domänintendenten anfört hemställt, att ifrågavarande område måtte fortfarande bibehållas under kronoegendomen; och har länsstyrelsen med anledning därav för närvarande icke ansett sig böra låta uppgöra förslag till plan för eventuellt bebyggande i enlighet med de principer, som kommit till uttryck i riksdagens skrivelse angående Pålshoda.

På given anledning har länsstyrelsen med skrivelse den 7 februari 1919 översänt yttrande i ärendet från nuvarande domänintendenten i länet, vilken anfört i huvudsak följande.

Såsom av kartan framginge hade kronoegendomen en lång och smal form, obekvämt i sig själv men förbättrad genom goda vägar. Ett par ägolotter låge alldeles avskilda från huvudgården. Helt visst talade åtskilligt för en uppdelning av egendomens nordliga hälft i mindre jordbruk, oaktat jordmånen där delvis vore ganska tungbrukad. Emellertid syntes domänintendenten ett projekt i den vägen svårigen leda till gott resultat för närvarande, emedan de överdrivet höga byggnadskostnaderna nu alldeles säkert skulle komma att äventyra den framtida ekonomiska bärigheten. Följden av ett salubjudande av marken nu komme därför euligt domänintendentens förmenande att bliva den, att de kringliggande medelstora gårdarna endast finge sina gränser utvidgade. Emellertid syntes domänintendenten de skäl, som talade för en framtida styckning, påkalla, att den blivande nya arrendeperioden ej tilltoges för lång. För den skull borde en tio-årig arrendeperiod nu få anses tillräcklig.

För en kortare arrendetid talade jämväl det eventuella behovet av byggnadstomter i stationssamhället. Då det därför avsedda området, å kartan betecknat med ägofigurerna nr 32—35, vore beläget intill järnvägsstationen, vore väl knappast någon annan mark inom samhället lämpligare för eventuellt byggnadsbehov än ifrågavarande område av egendomen och den mark öster om stationssamhället, som tillhörde prästgårdens ägor. Något större behov av byggnadstomter inom samhället syntes dock icke förefinnas, ej heller hade någon framställning om förvärv av sådana från enskilda personer gjorts. Dock skulle domänintendenten för sin del hava velat tillstyrka, att kommunalnämndens framställning vunnit beaktande i så måtto, att den östliga delen av det å kartan med ägofigurerna nr 32 och 33 betecknade området upplättes på arrende under förbehåll att, om staten behövde detsamma för försäljning, arrendatorn skulle vara skyldig avstå jorden mot visst avdrag å arrendet.

Vad de vid uppskattningsförrättningen å egendomen år 1915 till försäljning föreslagna lägenheterna beträffade, hade numera en del förändringar i äganderättsförhållandena beträffande å lägenheterna uppförda byggnader m. m. inträffat. Domänintendenten har redogjort härför samt framhållit, att i anledning härav uppskattningsmännens dåvarande förslag måste undergå förändringar. Även av andra anledningar har han i åtskilliga hänseenden kritiserat sagda förslag. Därvid har han bland annat förordat, att ägofiguren nr 94, som på grund av sitt läge ej lämpade sig för särskilt bebyggande, måtte uppdelas och tilläggas de till försäljning var för sig föreslagna ägofigurerna nr 27, 28 och 29.

Länsstyrelsen har i yttrande den 7 februari 1919 uttalat, att de skäl, nuvarande domänintendenten anfört mot vissa år 1915 föreslagna upplåtelse syns länsstyrelsen så starka, att länsstyrelsen, med frågäende av sin i skrivelsen den 23 mars 1916 uttalade mening, ansåge sig böra avstyrka försäljning av samma jordområden. Det av domänintendenten framförda förslaget rörande dispositionen av ägofiguren nr 94 har länsstyrelsen funnit beaktansvärt.

Länsstyrelsen har föreslagit, att följande, med innehavarna tillhöriga hus bebyggda områden måtte hembjudas nedan nämnda personer till inköp mot följande vid uppskattningsförrättningen år 1915 föreslagna saluvärden, nämligen:

ägofigurerna nr 22—24 om 0.218 hektar till slaktaren Emil Nordlund för 1,328 kronor, ägofigurerna nr 25 och av 26 om 0.087 hektar till lantbrukaren Anders Svensson för 426 kronor, ägofigurerna nr av 26 samt nr 95 om 0.040 hektar till målaren Lars Herman Persson för 268 kronor, ägofigurerna nr 27 om 0.028 hektar till arbetaren Oskar Jeppson för 187 kronor, ägofiguren nr 28 om 0.029 hektar till skomakaren A. Anderberg för 194 kronor, ägofiguren nr 29 om 0.032 hektar till lantbrukaren Jöns Johnsson för 214 kronor, ägofiguren nr 49 + litt. f om 0.095 hektar till sömmerskan Alma Skog för 475 kronor, ägofiguren nr 50 + litt. g om 0.097 hektar till arbetaren Anders Göransson för 485 kronor, ägofigurerna nr 51 och 52 om 0.134 hektar till arbetaren Magnus Fors för 670 kronor, ägofiguren nr 59 om 0.136 hektar till arbetaren Karl Jönsson för 680 kronor samt ägofiguren nr 60 om 0.046 hektar till arbetaren Per Håkansson för 230 kronor.

Därest domänintendentens förslag om att ägofiguren nr 94 måtte hembjudas till inköp åt de personer, som hade hus å ägofigurerna nr 27, 28 och 29, vunnne beaktande, har länsstyrelsen föreslagit, att området ifråga måtte fördelas mellan dessa husägare till inköp för ett pris av 67 öre per kvadratmeter.

För att kunna tillgodose ett eventuellt uppkommande behov av byggnadstomter i närheten av Billeberga station har länsstyrelsen hemställt, att i blivande arrendekontrakt om egendomen måtte intagas sådant förbehåll, som domänintendenten föreslagit.

Domänstyrelsen har beträffande det av domänintendenten framställda och av länsstyrelsen biträdda förslaget om viss disposition av ägofiguren nr 32 eller del därav, framhållit, att det ifrågasatta förbehållets intagande i arrendekontraktet om egendomen strede mot gällande arrendelags bestämmelser, vadan ett tillgodoseende av det till grund för förslaget varande önskemålet ej syntes kunna tillgodoses på annat sätt än att vid egendomens utarrendering ägofiguren till högst den del därav, som ej vore bebyggd med kronans hus, undantoges och upplättes särskilt för sig för kortare tid i sänder. I övrigt har domänstyrelsen biträtt det av länsstyrelsen senast framlagda förslag om upplåtelse för närvarande av 11 lägenheter från egendomen.

Jag biträder det förslag till lägenhetsupplåtelser, som länsstyrelsen i överensstämmelse med nuvarande domänintendenten senast framlagt och som förordats av domänstyrelsen. För att tillgodose framtida behov av mark för bostäder synes mig det av domänstyrelsen angivna tillväggångssätt att för kortare tidsperiod särskilt utarrendera viss del av ägofiguren nr 32 vara lämpligt. Jag vill för övrigt erinra, att proposition till innevarande års riksdag om ändring i arrendelagen i det av domänstyrelsen omförmälda hänseende beslutats av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer nu, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande elva lägenheter må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Årup nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Billeberga nr 1 med därunder lydande lägenheten Röamölla nr 1, ett kvarn-
torp med kvarn, allt i Billeberga socken av Malmöhus län, försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med iakttagande därvid att en var av de tre lägenheter, som äro betecknade med ägofigurerna nr 27, 28 och 29 å kartan, tillägges del av ägofiguren nr 94 på sätt domänintendenten må bestämma och att köpeskillingen för en var av dessa lägenheter ökas med ett belopp, som efter ett pris av 67 öre per kvadratmeter av det tillagda området belöper på lägenheten.

*Departements-
chefen.*

9:o.

[9.] Kronoegendomen 1 mantal Valsta nr 4 i Askers socken av Örebro län är utarrenderad till den 14 mars 1920 mot ett årligt arrende av 1,650 kronor. Egendomen innehåller en sammanlagd areal av 112.5842 hektar, därav 70.9780 hektar tomter och åker, 8.5050 hektar äng och odlingsmark, 31.2230 hektar betes- och skogsmark och 1.8782 hektar impediment. Ägora äro fördelade i tre skiften, hemskiftet, beläget 2 kilometer från Odensbackens hamn och torgplats, andra skiftet, beläget alldeles invid Odensbacken, samt skogsskiftet på 2 kilometers avstånd från hemskiftet.

Å egendomen finnas följande med enskilda personer tillhöriga hus försedda lägenheter, nämligen Nydal, Backtorp, Sandvad och Krustorp.

Under år 1917 har hållits arrendevärdering å egendomen, därvid uppskattningsmännen biträtts av stadsingenjören i Örebro Karl Davidson, som i samråd med dem upprättat plan till upplåtelse av lägenheter från egendomen.

Vid förrättningen hava ägarna av husen å lägenheterna Nydal, Backtorp och Sandvad anmält sig vilja köpa lägenheterna. Krustorp bebos av 73-åriga Lovisa Larsson, vilken uppskattningsmännen ansett böra vid den försäljning till epidemisjukstuga av lägenheten omfattande mark, som de föresloge, tillförsäkras besittningsrätt till lägenheten för hennes återstående livstid. Vidare hava flera personer anmält sig vilja köpa egna hem på skiftet vid Odensbacken. Karl Viktor Almgren, som äger en lägenhet i omedelbar närhet av skogsskiftet, har anhållit att för utvidgning av sin lägenhet få köpa ett område på skogsskiftet. Fabrikören Axel Berg har begärt att för utvidgning av Odensbackens kvarn och hyvleri få köpa 1.5 hektar jord i omedelbar närhet av hans nuvarande område. Ett ombud för Askers, Lännäs och Stora Mellösa socknar har anhållit att få köpa ett område för anläggning av sjukstuga. Vidare har ägaren av Mörby gård anhållit, att få köpa mark för väganläggning. Slutligen hava fem familjer, som innehava med egna hus bebyggda lägenheter på samfällid mark tillhörande Valsta by och som med övriga bymännen överenskommit att få köpa deras andelar i samfälligheten, anhållit att få förvärva även kronans del i denna mark.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att de här nedan omförmälda områdena måtte säljas.

Beteckning i domänstyrelsens förslag.	Beteckning i Davidsons plan	Ungefärlig areal i hektar	Saluvärde i kronor
A, Nydal	30	3.8500	2,000: —
B	32	3.4100	1,560: —
C, Sandvad	34	4.7500	2,500: —
D, Backtorp	35	0.8700	130: —
E	20, 22, 25	3.6000	5,475: —
F	17, 19, 21	0.8880	2,131: 20
G	16, 18	0.8260	1,982: 40
H	14, 15	0.7640	1,688: —
I	13	0.8970	952: 80
K	10, 11, 12, 26	3.4880	5,364: —
L	8, 9	0.6710	1,610: 40
M	6, 7	0.6190	1,609: 40
N	del av 5	0.1575	378: —
O	4, del av 5	0.4825	928: —
P	3, 27, 28	4.8890	6,285: —
Q	1, 2	0.5880	1,411: 20
R	29	1.4900	3,576: —
S	23	1.2600	1,512: —

Vidare hava uppskattningsmännen föreslagit, att till Mörby gårds ägare måtte för en köpeskilling av 132 kronor försäljas ett för väganläggning avsett, å Davidsons styckningsplan utmärkt, sex meter brett område mellan området nr 24 å ena sidan samt områdena nr 25, 20 och 22 å andra sidan.

Slutligen hava uppskattningsmännen föreslagit, att kronans andel i samfällda byamarken måtte säljas till dem, som sedan länge haft sina åbyggnader där. Markens värde uppskattades till 25 öre för kvadratmeter.

Länsstyrelsen i länet har anfört, att de föreslagna försäljningarna borde genomföras. Anmärkningsvärt syntes det emellertid länsstyrelsen, att från andra skiftet undantagits för att fortfarande brukas under bostället ett område av 5.18 hektar bestående enligt kartbeskrivningen huvudsakligen av åkerjord. Något skäl därför hade icke anförts, och med avseende å jordens belägenhet 2 kilometer från gården syntes anledning hava förelegat att till frånskiljande föreslå även detta område, varav kunde bildas en god jordbrukslägenhet, därest det icke ansåges behövt eller lämpligt till bostadslägenheter.

Överjägmästaren i bergslagsdistriktet har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

I anledning av länsstyrelsens yttrande har domänstyrelsen infordrat förklaring från domänintendenten om orsaken till uppskattningsmännens förslag beträffande omförmälda område om 5.18 hektar, och har domänintendenten meddelat, att området icke lämpar sig till upplåtande av egnahem, enär det saknar lämplig byggnadsgrund och är ofullständigt torrlagt.

Av verkställd utredning beträffande storleken av kronans andel i den till Valsta by hörande samfälligheten framgår, att vid den 16 april 1852 fastställt laga skifte uti Valsta by blivit för gemensamt behov avsatt ett å laga skifteskartan med nr 1227 betecknat båtställe om 0.7405 hektar och att ifrågavarande kronoegendom vid ett skifte å samfälligheten torde bekomma ägor efter samma delningsgrund, som följdes vid laga skiftet och alltså en fjärdedel av samfälligheten.

Beträffande delningen av lägenheterna N och O har stadsingenjören Davidson anfört, att ägofiguren nr 5 kunde delas mitt itu antingen genom en linje, parallell med södra eller ock med västra gränsen, dock bäst med södra gränsen.

Domänstyrelsen har föranstaltat om utredning rörande lämpligheten av att i kronans ägo bibehålla den från egendomens övriga skog avskilda skogsmark om 3.50 hektar, som å Davidsons karta betecknas med nr 31. Av denna utredning framgår, att jägmästaren ansett att, om angränsande mark av kronoegendomen såldes, anledning ej funnes att i statens ägo bibehålla detta från egendomens mark helt avskilda område. Området vore bevuxet med 50-årig björk- och alskog med ett virkesvärde av 7,600 kronor. Uppskattningsmännen hava anfört, att de ansett ägan böra bibehållas till egendomen som betesmark och för skogsfång, enär markens uppodling till åker ej kunde giva lönande skörderesultat. Förrättningsmännen ville dock icke avstyrka försäljning, för så vitt ett så högt pris kunde erhållas därför, som jägmästarens värdering av ståndskogen angåve. Förrättningsmännen hölle dock mindre sannolikt, att detta pris kunde uppnås, och ansåge även ett väsentligt lägre pris acceptabelt, om ägans försäljning prövades vara önskvärd. Området har av uppskattningsmännen saluvärderats till 8,300 kronor, därav 7,600 kronor för växande skog.

Av den å kartorna upptagna delen av skogsskiftet skulle sålunda endast bibehållas det område, som å Davidsons karta betecknats med nr 33. Enligt vad domänintendenten upplyst är området, som i sin västra del gränsar intill egendomens övriga skogsmark, behövt som

utfartsväg från skogen och till upplagsplats för skogsprodukter i närheten av landsvägen.

Till domänstyrelsen har överlämnats ett utdrag av protokoll vid kommunalstämma i Stora Mellösa socken, enligt vilket kommunalstämman beslutat att söka få inköpa tomten nr 29 till epidemisjukstuga för Askers härad men uttalat, att det tomten åsatta priset vore för högt.

Domänstyrelsen har i huvudsak förordat uppskattningsmännens förslag med tillägg, att även ägofiguren nr 31 å Davidsons karta syntes böra säljas. Styrelsen har föreslagit, att detta område skulle säljas å auktion enligt brevet den 29 maj 1874. Lägenheterna litt. F och R, vilka skulle säljas till resp. fabrikören Axel Berg och Stora Mellösa kommun, borde emellertid undergå värdering av tre gode män, varvid litt. F icke borde få värderas lägre än till det av uppskattningsmännen angivna beloppet. Även kronans andel i samfälligheten borde värderas på samma sätt. Styrelsen har föreslagit hembuds rätt för Karl Viktor Almgren å lägenheten litt. B.

Jag biträder uppskattningsmännens förslag till upplåtelser från ifrågavarande egendom. Ehuru det lilla skogsskiftet å ägofiguren nr 31 å Davidsons karta ej ligger i omedelbart sammanhang med egendomens behållna skogsmark, ligger det dock på endast ungefär 400 meters avstånd därifrån. Då det därjämte ligger utmed allmän väg och försäljningen föreslagits skola ske på auktion, anser jag detta skifte böra åtminstone tillsvidare behållas i kronans ägo.

*Departements-
chefen.*

I avseende å försäljningssättet för de olika områdena instämmer jag med domänstyrelsen, dock att jag dels icke finner tillräckligt skäl föreligga för hembuds rätt till Karl Viktor Almgren å lägenheten litt. B, vilken på grund av sin storlek och sitt läge synes lämpad till självständigt eget hem, dels ock anser särskild ny värdering av kronans andel i samfälligheten obehörlig.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheterna litt. A—E, G—Q och S må var för sig med ovan angivet område — varvid ägofiguren nr 5 genom en med dess södra gräns parallell linje uppdelas med hälften på vardera lägenheten litt. N och O — från kronoegendomen 1 mantal Valsta nr 4 i Askers socken av Örebro län försäljas

enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-
lägenheter från kronoegendomar;

dels att lägenheterna litt. F och R må försäljas, litt. F till fabrikören Axel Berg och litt. R till Stora Mellösa kommun, mot köpeskillingar, som beträffande vardera lägenheten på köparens bekostnad bestämmas av tre gode män, av vilka länsstyrelsen i länet och köparen var för sig utse en och domaren i orten den tredje, med iakttagande att köpeskillingarna ej må sättas lägre än till 2,130 kronor för lägenheten litt. F och till 3,575 kronor för lägenheten litt. R, samt under villkor att köpeskillingarna erläggas till länsstyrelsen i länet kontant vid tillträdet, att köparna ensamma vidkännas de med områdenas avskiljande och lagfart å fången förenade kostnader samt att Lovisa Larsson skall äga att under sin återstående livstid bebo den på lägenheten litt. R belägna henne tillhöriga stuga;

dels att till ägaren av Mörby gård må försäljas den å Davidsons styckningsplan utmärkta ovan angivna mark mot en köpeskilling av 132 kronor att till länsstyrelsen erläggas kontant vid tillträdet samt under villkor att köparen ensam vidkännas de med områdets avskiljande och lagfart å fångnet förenade kostnader samt att området upplåtes till allmänt be-
gagnande som väg;

dels ock att kronans andel i förenämnda bysamfällighet må till samfällighetens nuvarande innehavare försäljas mot en efter minst 25 öre för kvadratmeter av samfällighetens mark bestämd köpeskilling, vilken skall till länsstyrelsen erläggas vid tillträdet, samt under villkor att kronan icke behöver vidkännas någon kostnad för områdets avskiljande och lagfart å fången.

10:o.

[10.]
Bärby nr 1
i Västman-
lands län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bärby nr 1 i Simtuna socken av Västmanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 1,150 kronor.

Egendomen, som är belägen 23 kilometer från staden Enköping och 6 kilometer från Fjärdhundra järnvägsstation, har en areal av

149.571 hektar, därav 59.974 hektar tomt och åker, 1.544 hektar äng, 6.200 hektar odlingsmark, 81.229 hektar avrösningsjord samt 0.624 hektar impediment.

Å egendomen finnas lägenheterna Eriksberg, Viktorsberg och Nyberg med åbyggnader i respektive innehavares ägo. Innehavarna hava förklarat sig önska förvärva lägenheterna. Av lägenheterna är den sistnämnda fribelägen från egendomens ägor i övrigt och lämpar sig, enligt uppskattningsmännens mening, jämte tillhörande skogsbacke, varest finnes en kronan tillhörig lada, till uppdelande på två lotter. Uppskattningsmännen hava, under hänvisning till en av distriktslantmätaren Frey Torbjörnsson år 1917 över egendomen upprättad karta föreslagit, att berörda lägenheter måtte försälas med å kartan med röda linjer begränsade områden. Lägenheterna skulle härigenom erhålla följande arealer och hava åsatts nedan angivna saluvärden: Eriksberg 1.370 hektar, saluvärde 1,050 kronor, Viktorsberg 2.395 hektar, saluvärde 1,740 kronor, Nyberg nr 1 6.878 hektar, saluvärde 4,080 kronor samt Nyberg nr 2 6.855 hektar, saluvärde 4,155 kronor.

Såsom särskilda villkor vid försäljningen av lägenheterna Nyberg nr 1 och nr 2 hava uppskattningsmännen föreslagit, att rätt till fri utfartsväg över lägenheten nr 1 förbehölles för Nyberg nr 2.

Ett omedelbart norr om lägenheten Viktorsberg beläget område om 2.292 hektar hava uppskattningsmännen i likhet med vederbörande jägmästare ansett lämpligt för anläggande av ett huggartorp för bevakning och vård av egendomens utmark.

Länsstyrelsen i länet och överjägmästaren i bergslagsdistriktet hava icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag. Detta har tillstyrkts jämväl av domänstyrelsen.

Även jag biträder förslagen och hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Eriksberg, Viktorsberg, Nyberg nr 1 och Nyberg nr 2 må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bärby nr 1 i Simtuna socken av Västmanlands län försälas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems-lägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavaren av lägenheten Nyberg nr 2 till fri utfartsväg över lägenheten Nyberg nr 1.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—10:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse, bil. . . . till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.